

דף י"ד

אין סמיכה בחו"ל

אמר רבי יהושע בן לוי, אין סמיכה בחוצה לארץ. ושאלת הגמרא מה הוא אמר אין סמיכה? אם הוא אמר שלא דנים דיני קנסות בחוצה לארץ, שאין סמיכה מועילה בחוצה לארץ ואפילו אם סמכוהו בארץ. הרי שנינו במשנה, סנהדרין נוהגת בין בארץ ובין בחוצה לארץ? אלא הוא אמר שלא סומכים בארץ. ואומרת הגמרא שפשוט שאם הסומכים בחוצה לארץ והנסמכים בארץ, אם בני בבל נותנין רשות לאחד שבארץ ישראל לדון קנסות אינה סמיכה. שהרי אמרו שאין סמיכה בחוצה לארץ וכיון שאם הנסמך אינו נמצא אצלנו אין אנו, בני בבל, יכולים לסמוך אותו, כל שכן היכן שאינו נמצא עמנו שאין יכולים לסמוך אותו.

סומכים בארץ ונסמכים בחו"ל הרי ושאלת הגמרא, מה הדין אם הסומכים בארץ אינם אצלם שיסמכו ישראל, והנסמכים בחוצה לארץ שאינו נמצא

במקומו של הסומך. האם הסמיכה מועילה כאילו היה אצל הסומך בארץ ישראל, והנסמך יכול לדון דיני קנסות בחוצה לארץ, כמו ששנינו סנהדרין נוהגין בחוצה לארץ. או שכיון שהנסמך אינו נמצא בשעת הסמיכה במקומם של הסומכים, הסמיכה לא מועילה לו. ומביאה הגמרא ראייה מרבי יוחנן שהיה מצטער על רב שמן בר אבא שלא היה עמהם שיסמכוהו. רבי שמעון בן זירוד ואחד שעמו, רבי יונתן בן עכמאי. ויש שאמרו רבי יונתן בן עכמאי ואחד שעמו, רבי שמעון בן זירוד. וסמכו את האחד שהיה עמהם ואת האחד שלא עמהם לא סמכו.

בית עלי לא זוכים להיות נסמכים רבי יוחנן היה מחזר ומצפה לסמוך את רבי חנינא ורבי הושעיא וכאשר הדבר לא נסתייע בידו²⁴¹ היה

מצטער ביותר. ואמרו לו לא יצטער מר, אנו באים מבית עלי. ורבי שמואל בר נחמן אמר בשם רבי יונתן שלומדים שבית עלי אינם זוכים להיות נסמכים מהכתוב: "וְלֹא יִהְיֶה זֶקֶן בְּבֵיתְךָ כָּל הַיָּמִים". ואין לומר זקן ממש בשנים שהרי כתוב הדבר כתוב בפסוק הבא: "וְכָל מְרֵבִית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים", כשבאים לכלל אנשים בן שמנה עשרה שנה. אלא הפסוק אומר שבית עלי לא יזכו לסמיכה, ואפילו החכמים הבאים לכלל זקנה²⁴² לא תהא עליהם תורת זקנה להיות ראויים לסנהדרין.

לעולם הוה קבל וקיים אין אדם רבי זירא היה נטמן מלהסמך כיון שרבי אלעזר אמר לעולם הוה קבל וקיים, הרחק מן הרבנות שמקברת את בעליה. כיון ששמע את מה שאמר רבי אלעזר שאין אדם עולה לגדולה אלא אם

241 כשהיו אצלו לא היה מוצא שנים שיצטרפו עמו לסמכו, ואנו צריכים ג'. רש"י.

242 ומתכפר על ידי תורה וגמ"ח, כמו שא' בראש השנה (יה, א) בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בתורה ובגמילות חסדים, ומכל מקום לא תהא עליהם תורת זקנה שהיו ראויים לסנהדרין. רש"י.

כן מוחלים לו על כל עונותיו המציא לו את עצמו כדי שיסמוך אותו. וכאשר סמכו את רבי זירא שרו לו את השיר ששרים לכלה נאה שאינה צריכה קישוט, 'לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן'²⁴³. וכאשר סמכו את רבי אמי ורבי אסי שרו להם, כל אלו וכיוצא בהן היו סומכים לנו, לא תסמכו לנו לא סמרטוט שאין נותנים טעם הגון לדבריהם, ולא המהפכים את טעמי תורה. ויש אומרים ולא חמסנים שמונעין מלומר טעמי תורה²⁴⁴, 'ולא מטורמיסין'²⁴⁵.

כאשר רבי אבהו היה בא מהישיבה לבית הקיסר, הגבירות של בית הקיסר יצאו ושרו לו, נשיא בעמיו, מנהיג אומתו, נר המאיר²⁴⁶, ברוך בואך לשלום.

עריפת עגלה בחמישה דר"י רש"א עריפת עגלה בשלשה²⁴⁷ : הגמרא מביאה את מה ששנינו על הכתוב בפרשת עגלה ערופה: "וַיֵּצְאוּ זְקֵנֶיךָ, שְׁנַיִם וְשִׁשְׁטֵינְךָ" שנים ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד הרי כאן חמשה דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר "זְקֵנֶיךָ" שנים, ואין בית דין שקול הרי כאן שלשה. ורבי שמעון דורש את הכתוב "וְשִׁשְׁטֵינְךָ" למיוחדים שבשופטיך, שיהיו מזקני סנהדרין גדולה. ורבי יהודה לומד זאת ממה שכתוב "זְקֵנֶיךָ" ולא כתוב "זקני". ולרבי שמעון אם היה כתוב "זקני" היינו אומרים שהם זקני השוק, הדיוטות²⁴⁸. ולכן התורה כתבה "זְקֵנֶיךָ" ואם לא היה כתוב וְשִׁשְׁטֵינְךָ היינו אומרים שהם מסנהדרין קטנה. ורבי יהודה לומד גזירה שוה "זקני" "זקני", ממה שכתוב בפר העלם דבר : "וְסִמְכוּ זְקֵנֵי הָעֵדָה", מה שם מיוחדים שבעדה אף כאן מיוחדים שבזקניך.

שואלת הגמרא, לרבי יהודה נלמד משם אפילו את מנין הזקנים? כמו ששנינו בברייתא לעיל וסמכו שנים, זקני שנים. ולמה צריך לכתוב בעגלה ערופה "זְקֵנֶיךָ וְשִׁשְׁטֵינְךָ"? אלא יש לומר שרבי יהודה לא לומד בגזירה שוה, וצריכים את הכתוב "וְשִׁשְׁטֵינְךָ" למיוחדים שבשופטיך. ואות וי"ו שבכתוב "וְשִׁשְׁטֵינְךָ" באה למנין. ור' שמעון אינו דורש את האות וי"ו²⁴⁹.

243 משמע ששרק ופירכוס הם שני דברים ולא כרש"י בכתובת שפירש שפוקסת היא מעברת שרק על פניה ושם מוכח שפוקסת הוא פירכוס ואין להאריך. תוס'.

244 חמישית הטעם לקוטי רש"י בכתובות

245 רש"י כ' שלא התפרש ובכתובות ד"ז פירש"י ריקנים.

246 על שם שהיה נאה כמה שא' שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו. רש"י.

247 תוס' כתבו שעריפה לאו דוקא שמדידה היא בג' ככמו ששנינו בפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) ג' מב"ד הגדול שבירושלים היו יוצאין וכו' ואח"כ שנינו נפטרנו זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומביאין עגלה ערופה ולא שנינו ג' וגם הפוסקים שהביאו בגמרא כתובים במדידה. תוס'.

248 כאן מוכח שזקני משמע הדיוטות וכן לעיל במה ששנינו יכול זקני השוק וכן בריש מצות חליצה (יבמות דף קא. ושם) מרבים הדיוטות מהכ' זקני עירו. וקשה שבפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) שנינו נמצא סמוך לעיר שאין בה ב"ד לא היו מודדין. ומפרשים בגמרא דזקני העיר בעינן וליכא. וי"ל שזקני העיר משמע המיוחדים שבעיר. תוס'.

249 ורבי שמעון לא דורש וי"ו וכן בסוטה דף ו: אמר ר"ש אין זכות תולה במים המרים. וכן בפרק התכלת. ותימה שבמרוכה ר"ש דורש וי"ו של "ואת אשמו". וכן קשה מרבי יהודה שדורש וי"ו ובפרק אלו מציאות ומצאתה

שואלת הגמרא, לרבי יהודה נלמד שצריכים תשעה. "וַיֵּצְאוּ שְׁנַיִם, וַיִּקְנִיךָ שְׁנַיִם וַיִּשְׁפְּטֶיךָ שְׁנַיִם וַיִּמְדְּדוּ שְׁנַיִם, ואין בית דין שקול הרי תשעה. ולרבי שמעון שבעה? אומרת הגמרא, שמהכתוב "וַיֵּצְאוּ" לומדים את מה ששנינו בברייתא שיצאו הם ולא שלוחם, ומהכתוב "וַיִּמְדְּדוּ" שצריך לעסוק במדידה אפילו שההרוג נמצא בעליל, וברור לכל שהוא קרוב לעיר זו מכל שאר העירות.

"וקמת ועלית אל המקום המקום ומשנתנו אינה כתנא של הברייתא, רבי אליעזר בן יעקב שאומר, "וַיִּקְנִיךָ" זו סנהדרין, "וַיִּשְׁפְּטֶיךָ" זה מלך שכתוב: "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ", וכהן גדול שכתוב: "וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם"²⁵⁰. והסתפקו בגמרא, האם רבי אליעזר בן יעקב חולק בדבר אחד, במלך וכהן גדול אבל בסנהדרין הוא סובר או כרבי יהודה איו כרבי שמעון, או שהוא חולק בשני דברים, וסובר שצריכים את הסנהדרין כולה? ואמר רב יוסף שיש ראייה שרבי אליעזר בן יעקב חולק בשנים, ממה ששנינו שלומדים מהכתוב: "וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ" מלמד שהמקום גורם, שאם זקן ממרה מצא את הסנהדרין על בית פגי והמרה על דבריהם המראתו אינה המראה²⁵¹. אם מדובר כשרק מקצתם יצאו מלשכת הגזית והורו והזקן המרה על פיהם, אפילו ללא הלימוד שהמקום גורם אינו נעשה זקן ממרה, שהרי שמא אלו שנשארו בפנים יאמרו כמותו. והמרה על דבריהם. אלא פשוט שיצאו כולם.

"שרוך כאגן הסהר אל יחסר המזג" אינם ואי אפשר לומר שיצאו לדבר הרשות שהרי רשאים לצאת לדבר רשות א"א ישארו כ"ג אינם רשאים לצאת²⁵². שהרי לומדים מהכתוב: "שְׂרֹךְ אֲגֵן הַסְּהַר אֶל יַחֲסַר הַמְּזוּג" שאם אחד מהסנהדרין צריך לצאת לצאת, אם יש שם עשרים ושלושה כנגד סנהדרין קטנה יוצא, ואם לאו אינו יוצא²⁵³, אלא פשוט שיצאו לדבר מצוה. כשיצאו למדידת עגלה, וכרבי אליעזר בן יעקב שאומר שכל הסנהדרין צריכים לצאת!. ואמר לו אביי שיתכן שמדובר כשיצאו להוסיף על

דאית לידו משמע. וקשה שבתמורה אמרו ר' יהודה ור' לא דריש, וכן בשלהי טרף בקלפי. וי"ל שלא אמרו שדרשו כלל וי"ל אלא דווקא באותה דרשה. תוס'.

250 תימה אם משום שהמשנה לא אומרת מלך וכהן גדול מצאנו כן באין מוסיפין על העיר שצריכים מלך ונשיא ואורים ותומים וב' תודות ושיר. וכן במוציאין למלחמת הרשות שצריכים מלך ומשוח מלחמה. וי"ל שבכל אלו לא מנו את כל הדברים אלא שבעים וא' לבד, אבל כאן שדי בג' או בה' אם צריך מלך וכהן גדול היו צריכים לשנות זאת. תוס'.

251 ואע"ג שבמעשר שני כתוב מקום, ומעשר שני נאכל בכל העיר. לגבי סנהדרין לא נקרא מקום אלא לשכת הגזית סמוך למחנה שכינה. תוס'.

252 וכשהיו הולכין לביתם אחר תמיד של בין הערבים כל אחד ואחד היה הולך לבדו ולא היה קורה שכולם נמצאים ביחד. תוס'.

253 שאם אחד מהן הוצרך לצאת אם יש בה כ"ג יוצא ואם לאו אינו יוצא, כמוזיגה דעל חד תרי. ואע"ג שסתם מוזיגה היא על חד תלת הוא דווקא רבא היה רגיל למוזג כן שהוא כמשפט המזיגה על חד תלת, אבל שאר בני אדם שאוהבים יין חזק אין מוזגים אלא על חד תרי. וי"מ אל יחסר המזג שלא יחסר בגימטריא מז"ג שהוא חמשים אבל אם חסר מ"ט אין לחוש שנשארים כ"ב, ואין ב"ד שקול ומוסיפים עליהם אחד הרי כאן כ"ג. תוס'.

העיר ועל העזרות כמו ששנינו במשנה, אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא בבית דין של שבעים ואחד.

ושנינו בברייתא כדברי רב יוסף שרבי אלעזר בן יעקב חולק בשנים. מצאן אבית פאגי והמרה עליהן, כגון שיצאו למדידת עגלה ולהוסיף על העיר ועל העזרות יכול תהא המראתו המראה? תלמוד לומר: "וְקָמַתְּ וְעָלִיתְּ אֶל הַמָּקוֹם" מלמד שהמקום גורם.

נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועים בג' לקוחות אפי' אחד נכרי או בעלים שאין דמיו ידועין, דנים לפני שלשה²⁵⁴.

ומביאה הגמרא ששנינו, איזהו מעשר שני שאין דמיו ידועים? פירות שהקריבו, ויין שהקרים, החמיץ, ומעות שהחלידו. ושנינו בתוספתא, מעשר שני שאין דמיו ידועין פודין אותו בשלשה לקוחות, סוחרים בקיאים בשומא²⁵⁵, אבל לא בשלשה שאין לקוחות. אפילו נכרי אחד מהן, אפילו אחד מהם בעלים. רבי ירמיה הסתפק מה הדין בשלשה ומטילין לתוך כיס אחד? ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, איש ושתי נשיו פודין מעשר שני שאין דמיו ידועין. ודוחה הגמרא את הראיה שמא מדובר כגון רב פפא ובת אבא סוראה אשתו, שהיתה עושה לעצמה.

המשנה חולקת על ראב"י שאומר אפי' צינורא של הקדש צריכה י' בנ"א לפדותה בשלשה חולקת על התנא בברייתא,

רבי אליעזר בן יעקב שאומר, אפילו מזלג קטן שטוים בו זהב, של הקדש צריכה עשרה בני אדם לפדותה²⁵⁶. ואמר רב פפא לאביי, בשלמא רבי אליעזר בן יעקב אומר שצריך עשרה אנשים לפדות הקדש כמה שאמר שמואל לקמן עשרה כהנים כתובין בפרשה. בפדיון הקדשות כתוב עשרה פעמים כהן, שלשה בפרשת ערכין, ושלשה בפדיון בהמה, וארבעה בקרקעות. אבל מנין חכמים לומדים שצריכים שלשה אנשים בפדיון הקדש? אם משום שבפדיון בהמה כתוב שלש פעמים כהן בקרקעות שכתוב ארבעה פעמים כהן יהיה די בארבעה. ומדוע שנינו במשנה, הקרקעות תשעה וכהן?

אלא בקרקעות צריכים עשרה משום שבפדיון קרקעות היא הפרשה האחרונה, וכאשר פרשת הקרקעות נשלמה נשלמו עשרה כהנים, ותלמד תחתונה מהעליונות²⁵⁷.

254 לא נאמר על נטע רבעי וכן מוכח בגמרא ממה ששנינו בברייתא איזהו מעשר שני שאין דמיו ידועין אבל לא שנינו רבעי. שמתוך שאדם לרוט לאכול את פירות נטיעה זו חוששים אפי' בדמיו ידועים ומיהו בזמן הזה שאין מחללין בשויין לא צריכים שלשה. תוס'

255 יש מפרשים ג' לקוחות שרוצים לקנותו ומי שיתן יותר יקח. וממה ששנינו באיש ושתי נשותיו נראה כפי' הקונטרס ודוחק לומר שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה. תוס'

256 רש"י פירש צינורא של הקדש שטוים בה זהב. ויש צינורא אחר בשילוחי פ' ר"ע ובפ' בתרא [דמנחות] שמחטטים בה את הפתילות ומקנחין בה את הנרות. ויש צינורא אחר בפ"ק דיומא (דף יב.) כהן גדול לובש ומהפך בצינורא, מזלג שמהפך בו איברי תמיד. ורבינו חננאל פירש צינורא עצי נורא. תוס'.

257 לכהן תהיה אחותו אינו מהמנין שאינו כתוב בשומא, אלא והעירכו הכהן כערכך כהן וחשב לו הכהן וכיוצא

וקשה שיהיו צריכים ששה אנשים גם בפדיון הקדשות, פדיון בהמה טמאה שהיא הפרשה האמצעית שנשלמו בהם ששה כהנים. ונשארה הגמרא בקושיה.

